

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland

Nieuwsbrief 112

10 oktober 2021

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk (zuid), Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Thema voor 2021: zaaien en maaien Natuur inclusief betekent samenleven met de natuur. Dit alles met het hoofd, hart en handen, oftewel met kennis en passie en door het beschermen van de natuur.

[klik hier voor meer informatie over het jaarthema](#)

Soort van het Seizoen: konijn en haas.

oktober - december 2021

Konijnen en hazen eten deels dezelfde planten, maar wonen in heel verschillende gebieden. Ze hebben door hun levenswijze een goede invloed op de diversiteit van planten en de biotoop waar ze leven.

Konijn of haas kan je melden. Fotografeer ze en stuur deze op naar natuurlijkdelfland@knnv.nl

06/10, **konijn**, Veengarde, Nootdorp, Katja Schrijver.

07 10, **haas**, gezien om 23.15 uur bij de Lagosweg 63 te Delft., Miranda Lelieveld.

08/10, Groenoverleg Westland

Natuurlijk Delfland heeft met gemeente Westland besloten een vast groenoverleg te starten. Maandag 21 oktober vindt de aftrap plaats. Meerdere natuurorganisaties zoals Groei&Bloei, Duinbehoud zijn gevraagd. ND heeft Duinvallei Watergat in Monster, R.K. Begraafplaats Dijkweg in Naaldwijk en Woutersweg 18A /Tijdelijke Natuur glastuinbouwoverhoeken op de agenda gezet.

tot en met 13 november Spaaractie PLUS Delft

Wij sparen voor de aanschaf van stekers voor de reuzenberenklauwen.

Klanten kunnen sparen voor sponsorpunten. Bij elke 10 euro aan boodschappen ontvang je een sponsorpunt.

Vergeet niet de sponsorpunten te activeren op plus.nl/sponsorpunten.

Dit is een landelijk actie dus bij iedere plaswinkel kan je meedoen.

Zoek hier een pluswinkel: <https://mijn.plus.nl/sponsorpunten/zoeken>

Er is €75.000,00 beschikbaar voor alle deelnemende clubs. Het totale bedrag wordt verdeeld op basis van het totaal aantal ingeleverde punten. Dus blijf sparen

De stand was op

22/09: 189 punten met € 669,-

25/09: 221 punten met € 643,-

Tussenstand:

29 september: 38ste plaats, € 709,-; 383 punten

2 oktober 42e plek € 646,- met 353 punten

10 oktober 46e plek € 562 met 445 punten.

Als je het moeilijk vindt de loten op internet aan te melden, brengen ze dan naar de Raad van Europalaan 58 in Delft, Sandra Dacher verwerkt ze dan.

Ga voor meer informatie over de spaaractie naar plus.nl/club

13 oktober, 10:00 - 12:00 studiegroep Paddenstoelen

Het doel van een studiegroep is om met elkaar heel veel te leren van paddenstoelen. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met de studiegroep worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist. Opgeven is verplicht en vraag de locatie aan via paddenstoelen@delfland.knnv.nl

14 oktober, 19:00 – 22:30 uur, kom naar de gemeenteraad Rijswijk

Bogaardplein 15, 2284 DP Rijswijk

Op de agenda staat punt 9 Raadsvoorstel Hoofdplanstructuur Pasgeld (21 061)

<https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Rijswijk/234ef019-75ee-41e0-a7b5-d822a75ee5eb>

Je mag ook inspreken om polder Pasgeld open en groen te houden, griffie@rijswijk.nl, 070 – 326 18 00.

<https://delfland.knnv.nl/nieuws/landschapspark-pasgeld/>

<https://pasgeldnatuurlijk.com/>

14 oktober, 20:00 - 22:00 lezing Spinnen

Caroline Elfferich zal haar ervaring vertellen

Verzamelplek: via zoom en De Papaver, proeftuin voor duurzame lifestyle, Korftlaan 6, 2616 LJ DELFT,

Opgeven verplicht, de toegang is gratis. Georganiseerd door de Vogelwacht Delft e.o., het IVN Delft e.o. en Natuurlijk Delfland.

de aanmelding voor 14 oktober, <https://www.ivn.nl/afdeling/delft/activiteiten/lezing-spinnen>

Menigeen die in huis een grote spin tegenkomt schrikt zich een hoedje. Als je echter de tijd neemt om spinnen rustig te bekijken en je te verdiepen in hun levenswijze, dan blijken ze niet eng te zijn maar vooral fascinerend. Zo zijn er veel verschillende soorten spinnen met een grote variatie in uiterlijk en gedrag. Veel spinnen maken webben om prooien te vangen, maar er zijn ook spinnen die prooien besluipen en bespringen. Het liefdesleven van spinnen is avontuurlijk en verrassend. Met een beetje geluk en oplettendheid kun je paringen van spinnen zien in de omgeving van je huis. Dan kun je met eigen ogen zien dat de mannetjes echt niet altijd door de vrouwtjes worden opgegeten... Kortom, als je spinnen met aandacht bekijkt dan krijg je al snel bewondering voor deze dieren. Caroline Elfferich, auteur van de Basisgids spinnen, zal tijdens deze lezing eerst vertellen over de levenswijze van spinnen. Daarna zullen een aantal Nederlandse spinnensoorten de revue passeren.

16 oktober, 12:00 tot 15:00, steenbreek Westland in Poeldijk

Kom naar de H. Bartholomeuskerk op de hoek Voorstraat en Kerklaan in Poeldijk

Meer groen in Poeldijk, het kan nog in het vergeten plantseizoen: de herfst. Nu aan de slag in de tuin voor een goede groene start in het nieuwe jaar!

Wij ruilen tuintegels voor vaste planten, geven tips en informatie om een tuin weerbaar te maken voor hoosbuien en langere perioden van hitte en droogte. Op een manier dat mensen, vogels, vlinders, wilde bijen, zweefvliegen en misschien zelfs een egel er kunnen genieten.

We ruilen tuintegels volgens de Westlandse ruilregels:

1 plant per tegel voor eerste vijf tegels

1 plant per 3 tegels voor de volgende 21 tegels

Nog meer tegels graag! Dan ruilen we planten in overleg!

Voor vragen of informatie: steenbreekwestland@delfland.knnv.nl

18 oktober, 10:00 - 12:30 uur spitdag op de kinderboerderij Tanthof

Elke vrijdagmorgen is een groep mensen actief om meer natuur op de kinderboerderij te krijgen. Er moet nu compost verspreid en gespit worden. Er zijn minimaal vijf mensen spitters en kruiers nodig.

Neem een spa mee. Op 29 oktober gaan we vaste planten er in zetten. Als je zin hebt om samen met anderen je spieren te oefenen en mee te helpen aan meer natuur op de kinderboerderij te krijgen. Geef je op via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com
Deze activiteit wordt medemogelijk gemaakt door de gemeente Delft en de Groene Motor.

Natuurrijkere kinderboerderij

Natuurrijkere kinderboerderij

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[klik hier](#)

Tuintips

Bladeren in de herfst. Gebruik overtollig blad van de verharding en van het gazon als afdeklag in de borders. Prima voor het bodemleven, planten en bodemstructuur.

Sterrenhemel

11 oktober

04.17: Saturnus is stationair in ecliptische lengte. De planeet keert zijn bewegingsrichting ten opzichte van de sterren om en gaat weer in de gangbare richting bewegen. Dit is het einde van Saturnus' oppositielus en de planeet wordt nu langzaam minder goed zichtbaar. De planeet is op dit moment met name 's avonds goed zichtbaar, maar iedere dag een beetje korter doordat de planeet steeds vroeger ondergaat. Saturnus is met het blote oog als een heldere "ster" vrij gemakkelijk aan de hemel te vinden. Al met een verrekijker op een statief zijn de beroemde ringen van de reuzenplaneet te onderscheiden.

13 oktober

05.25: De Maan is in de fase van Eerste Kwartier. De rechter helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is vooral in de avond en vroege nacht zichtbaar.

22.30: De Maan staat $4,3^\circ$ ten zuiden van Saturnus (+0,7m), in het sterrenbeeld Steenbok. Het tweetal staat in het eerste geval in het zuidzuidwesten, op een hoogte van ongeveer 11° , $8,7^\circ$ van elkaar verwijderd.

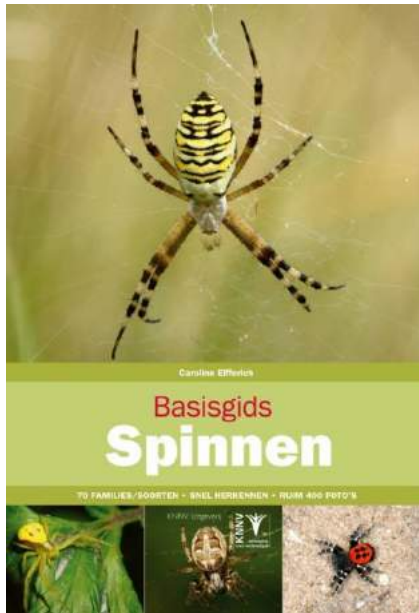
15 oktober

19.30: Maan staat $4,7^\circ$ ten zuiden van Jupiter (-2,2m), in het sterrenbeeld Steenbok. Het tweetal staat dan boven de zuidoostelijke horizon, op een hoogte van ongeveer 14° , $5,7^\circ$ van elkaar verwijderd.

16 oktober

19.51: De Maan bedekt 69 Aquarii, een ster met een helderheid van +5,7m in het sterrenbeeld Waterman, wordt bedekt door de Maan. Alleen het einde van de bedekking is zichtbaar vanuit Utrecht; om 19:51 komt de ster tevoorschijn van achter de verlichte maanrand, op een hoogte van 14° .

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Basisgids Spinnen

70 soorten - snel herkennen - ruim 400 foto's
 Auteur(s): Caroline Elfferich
 € 23,50

De ideale basisgids voor beginners en amateurs! De meeste spinnengidsen richten zich op determinatiekenmerken die voor de leek nauwelijks te onderscheiden zijn. Dit boek is anders: het is een praktische gids voor de gewone natuurliefhebber die graag de Nederlandse spinnen wil leren herkennen.

Het behandelt 70 algemene spinnensoorten, met compacte teksten en prachtige kleurenfoto's per soort.

70 Nederlandse spinnensoorten in één gids
 bijeen, rijk geïllustreerd
 Achtergrondinformatie over spinnen, hun ecologie en voorkomen
 Praktische tips voor herkenning, inclusief determinatiekenmerken

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium. Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

02/10, **paraplutjesmos**, RK kerkhof, Naaldwijk, Aad van Ufelen.

02/10, **elzenhaantje**, Overvoorde Rijswijk, Aukje Gjaltema.

04/10, **ooievaars**, polder Abtswoude, Bruun vd Steuijt.

05/10, **gamma-uil**, Den Hoorn, Willemein.

05/10, **herfstrietboorder**, Den Hoorn, Willemein.

05/10, **grauwe klauwier**, De Banken, Frans van Antwerpen.

05/10, Veelust.met bord van de omgezaagde perenboom

06/08 **wespennest** in knotwilg op boomgaard Slotgaard, imker Petra van der Burg.

06/10, **bollen in de tuin** Wouter Müller.

06/10, **ekster**, Haagwegbos, Danny Brok.

07/10, zonsopgang Sint Maartensrechtpad, Piet van Spronsen.

07/10, **ganzenvoeten** metershoog, station Delft Campus, Aukje Gjaltema.

08/10, **gal van de beukhaargalmug**, Overvoorde Rijswijk, Annemieke van Oosten.

08/10, **prachtvlamhoed**, Overvoorde, Annemieke van Oosten.

08/10, **futen**, Delfgauwse vaart, Karin Flier.

08/10, **zwerminktzwam**, Overvoorde, Annemieke van Oosten.

08/10, **micaplatvoetje op rimpelroos**, Kijkduin, Lia Claus.

08/10, **vruchten rimpelroos**, Kijkduin, Lia Claus.

09/10, **egels**, Westerhonk, Els van Vliet.

28/09, viervlekkig aziatisch lieveheersbeestje, kinderboerderij Tanthof.

29/09, 1 dolerus spec. Pijnacker.

04 10, 1 berkenbladrolkever, 1 brandnetelbladgalmug, Delfgauw.

05/10, 1 driehoekszweefvlieg, Abtswoudse bos Delft.

08/10, zag ik in de Delfgauwse vaart nog deze **fuut met een jong**. Nu maar hopen dat ze het overleven. Zie foto. Karin Flier.

09/10, egels bij mijn broer op Westerhonk in z'n tuin. Er komen er 6. Vader en moeder met jongen. Zijn in het huisje geboren. Els van Vliet. Zie foto.

08/10, 2 dwergcicaden Fieberiella florii op de liguster, Den Hoorn, Willemein.

09/10, havik op houten paal van 380kV-leiding, Abtswoudse Bos West, Huub van 't Hart.

09/10, dwergcicade, 2 ex, op de liguster, Willemein, Den Hoorn

Jos zijn pad

Deze week ben ik bij de gallenochtend in/bij het Melarium geweest.

Op de terugweg was ik net weer op het fietspad toen ik een **rode Amerikaanse rivierkreeft** zag. Heb hem/haar een beetje uitgedaagd, want dan krijg je een mooie foto van het dreiggedrag.

Toen ik dichterbij kwam met mijn fototoestel bleek de kreeft ook zijn eigen terugloopgedrag te vertonen.

Bewegende beelden leveren echter een te groot bestand op voor de wekelijkse Nieuwsbrief.

Verder zag ik in de vaart tussen Delfgauw en Pijnacker 'ineens' nogal wat eenden.

In plaats van twee vrouwtjes **kuifeenden** zwommen er nu drie bij elkaar en ik zag volgens mijn eigen determinatie ook een paartje **krakeenden** en een paartje **wilde eenden**. Volgens mij is er een verhoogde activiteit/aanwezigheid van eenden in de vaart. Nam ook wat aanvallen van **meerkoeten** naar elkaar waar.

De **waterhoentjes** zijn ook hoger in aantal en ik heb niet de indruk dat dat aan het tijdstip op de dag ligt waarop ik daar loop/fiets.

Op de terugweg via de Delftse Hout, Heempad naar de Tweemolentjeskade zag ik tussen het viaduct en het eerste bruggetje twaalf **woerden** van de wilde eend.

Op het meerkoetennest bij het sluisje had ik al een paar weken geen vogels meer gezien, maar woensdagavond zag ik vlak na 19.00 uur weer twee **meerkoeten** bij het nest en ook op het nest vlak bij de kapel in de sloot tussen de Madoerastraat en de Riouwstraat zag ik vanochtend – zaterdag- weer een **meerkoet** zitten.

Dat was het voor deze week.

Jos van Koppen

05/10, **rode Amerikaanse rivierkreeft**, Melariumpad Jos van Koppen.

05/10, 37-16-33, **krakeend mannetje en vrouwtje** Delftsestraatweg Jos van Koppen.

05/10, 37-16-33, **wilde eend** mannetje en vrouwtje Delftsestraatweg. Jos van Koppen.

TERUGBLIK: Activiteiten

05/10, Melarium **Natuurcafé Gallen**.

05/10, **knikkergal**, Melarium, Jos van Koppen.

05/10, **knoopjesgal**, Melarium, Jos van Koppen.

05/10, stervormige **bladgal** op wilg, Melarium, Jos van Koppem.

05/10, **knoppergal**, Melarium, Jos van Koppen.

Week van de Veldbiologie
5 oktober 2021 van 10:00 tot 11:30. Natuurcafé

In een vriendelijk weertje, voordat 's middags de regen ging vallen waren we met een groepje op zoek naar meer kennis over gallen.
De Flora van Heinsius e.a. uit 1920 bleek al gallen te vermelden als bijzonderheid, maar het boek van Docters van Leeuwen 'Gallen' gaf uiteraard de meeste informatie. Ik heb 'Gallen in Beeld' uit de serie van de KNNV uit 2009 ter plekke aangeschaft. Dat leek me als algemene handige gids het gemakkelijkst om open te slaan in het vervolg.
Altijd weer leerzaam zo'n bijeenkomst van het natuurcafé.
Jos van Koppen

06 oktober, eerste werkbijeenkomst KNNV Natuurlijk Rotterdam

Het bestuur van Natuurlijk Delfland ondersteunt de start van Natuurlijk Rotterdam. Woensdag was de eerste werkbijeenkomst. Aandacht voor het Organisatiehandboek en de nieuwe ledenwerving en website. De nieuwe afdeling wil de aandacht richten op het bijdragen aan de Natuurwaardenkaart Rotterdam.

7 oktober, 10:00 uur, excursie westzijde treinstation Delft Campus

Er zijn diverse planten gevonden een bijzondere paddenstoel.

Week van de Veldbiologie

7 oktober, 14.00 tot 15.30 uur, excursie Natuur in de straat

Verzamelaats: Ontmoet!, Wilhelminastraat 1a, 2661 ET Bergschenhoek
Het was een ontspannen en gezellige wandeling.

8 oktober, natuur op de kinderboerderij Tanthof

Er is ontspannen gewerkt en er zijn plannen gemaakt voor een spitdag op 18 oktober en een plantdag op 29 oktober. Daar volgt meer informatie over want er zijn extra mensen nodig.

8 oktober, studiegroep Zoogdieren

Er is geoefend met een nieuw apparaat om vleermuizen te lokaliseren. Uiteraard werkt deze op de geluiden van vleermuizen en de naam van de vleermuis komt tevoorschijn.
In het Hofpark van Wateringen zijn de volgende soorten gevonden: **gewone dwergvleermuis** - Pipistrellus pipistrellus en **ruige dwergvleermuis** - Pipistrellus nathusii.

09/10, knotten boomgaard Ackersdijk, Frank Herfs.

09/10, knotten boomgaard Ackersdijk, Frank Herfs.

09/10, boomgaard Ackersdijk

Met een groepje van 5 dame/heren de wilgen geknot op de boomgaard van Ackersdijk. Twee jaar geleden heb ze nog in mijn eentje gedaan, maar ze groeien ze hard dat het weer nodig was. Sommige wilgentakken waren al zo dik, dat de kettingzaag van Ben eraan te pas moest komen. Daarna werden met de wilgentakken de takkenril rondom de boomgaard weer gevuld. Dit laatste was zoveel werk dat we nog een keer terug moeten komen om het af te maken. Hopelijk blijft het nog zo'n goed weer, want met een aangenaam zonnetje was het lekker knotten. Frank Herfs. Zie foto's.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Kees van der Kraan, verwerken van inzendingen

Marian Barendtszen, e.a., de juiste benaming van soorten

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen.

Louis van der Meijden, Tuintips

Huub van 't Hart, secretaris Natuurbescherming
Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen
Het redactieadres is natuurlijkDelfland@knnv.nl zie ook briefhoofd.

TIPS

Gif in bloembollen

[klik hier](#)

hazelnootborders

[klik hier](#)

tuintelling

[klik hier](#)

Vlinders in huis

[klik hier](#)

Voorintekening DUINEN EN MENSEN VOORNE gestart; na uitkomen € 42,50 nu € 24,95

De Natuurvereniging Hollandse Delta heeft het initiatief genomen om dit boek te gaan produceren en hebben vervolgens een uitgever benaderd. Deze KNNV afdeling is hard bezig aan de samenstelling en het bronnenonderzoek.

[Klik hier](#)

Wij sturen je graag het bos in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijz in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.